

Zpráva o činnosti Archivu Národního technického muzea v Praze za rok 2019

Sídlo archivu a kontakty: Kostelní 42, 170 78 Praha 7

tel. +420 220 399 196, fax. +420 220 399 200,

archiv@ntm.cz, <http://www.ntm.cz/archiv-knihovna/archiv-ntm>

Zřizovatel: Ministerstvo kultury ČR, zřizovací listina č. j. 17476/2000 z 27. 12. 2000 ve znění rozhodnutí ministryně kultury č. 3/2013 ze dne 20. 6. 2013.

Zařazení v organizační struktuře instituce: Národní technické muzeum – odbor vědeckého tajemníka (do 31. 3. 2019)/odbor archivních, knihovních a informačních zdrojů (od 1. 4. 2019) – oddělení Archiv Národního technického muzea

Akreditovaný specializovaný archiv podle zákona č. 499/2004 Sb., § 80, odst. 4 (akreditace potvrzena ředitelem OASS MV ČR dne 2. 12. 2008, č. j. MV-70447-4/AS-2008).

Výroční zpráva Archivu Národního technického muzea za rok 2019 byla vyhotovena na základě odst. 1 a 2 § 62 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Zpráva byla rovněž vyhotovena v souladu s metodickým návodem odboru archivní správy Ministerstva vnitra (č.j. AS-366/1-2005) ze dne 24. února 2005 - metodika zpracování výročních zpráv specializovaných, bezpečnostních a soukromých archivů.

I. Personální obsazení archivu NTM k 31. 12. 2019

vedoucí oddělení:

PhDr. Zdeněk Vácha

pracovníci:

PhDr. Romana Petrunčíková (1,0 úvazku)

Mgr. Kateřina Lounová (0,8 úvazku)

Mgr. Jaromír Patočka, PhD. (0,8 úvazku)

PhDr. Adriana Šmejkalová, PhD. (0,8 úvazku), do 31. 1. 2019

Martin Ulrich (1,0 úvazku), od 1. 3. 2019

II. Celkové množství uložených archiválií

V Archivu NTM je k 31. 12. 2019 evidováno celkem 603 archivních souborů v celkové metráži 2037,87 bm; nezpracovaná část

(341 archivních souborů) tvoří 1788,37 bm (87,75%), zpracovaná (162 archivní soubory, dalších 106 souborů je částečně zpracováno) 249,50 bm (12,24%), z toho inventarizovaná (48 archivních souborů) 42,06 bm (2,06%, resp. 16,85% ze zpracované části). Všechny archivní soubory jsou evidovány v evidenčním statusu 1 jako „archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci“.

Evidence v programu PEVA byla vykonávána průběžně, nově bylo zapsáno 6 archivních souborů, průběžně aktualizováno bylo 12 listů NAD. Na základě dopisu OAAS MV ČR z 9. 12. 2019 (čj. MV-175972-1/AS-2019) byla v prosinci 2019 a lednu 2020 prováděna aktualizace dat v databázi PEVA, a to v heslech původců a lokalit.

Základní evidence archivních pomůcek obsahuje 273 archivních pomůcek.

V rámci zvýšení zastupitelnosti pracovníků pro práci s programem PEVA byla pro základní práci s programem v Institutu pro veřejnou správu Praha – Vzdělávacím středisku v Benešově 27. – 29. 5. 2019 proškolená Mgr. Kateřina Lounová.

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

III. 1. a) Výběr archiválií ve skartačním řízení

V roce 2019 bylo vykonáno v rámci zřizovatele jedno skartační řízení, evidované v programu PEVA pod vnější změnou č. 7/2019 (čj. NTM-AKIZ/8129/2019).

III. 1. b) Výběr archiválií mimo skartační řízení:

vnější změna č. 1/2019: 902 *Teplý Jiří* – nález (NTM; zajistil Zdeněk Vácha);

vnější změna č. 2/2019: 853 *Sbírka železničních výkresů* – dar (Petr Miroslav; zajistila Romana Petrunčíková);

vnější změna č. 3/2019: 903 *Šolc Ivan, RNDr., CSc.* – dar (Oupická Hana, Oupický Pavel; zajistili Jaromír Patočka a Kateřina Lounová);

vnější změna č. 4/2019: 823 *Zbrojovka Ing. F. Janeček (Jawa) - Závody 9. května n. p., Praha - ČKD Polovodiče s. p., Praha* – koupě části (Čejchan Jan; zajistil Zdeněk Vácha);

vnější změna č. 5/2019: 904 *Severa Josef* – koupě (Severa Jindřich; zajistil Zdeněk Vácha);

vnější změna č. 6/2019: 905 *Zapadlák Václav* – koupě (Příbylová Jaroslava; zajistil Zdeněk Vácha);

vnější změna č. 8/2019: 800 *Sbírka fotografií* – koupě části (Bártů Marie; zajistil Jaromír Patočka);

vnější změna č. 9/2019: 800 Sbírka fotografií – koupě části (Andrle František; zajistil Zdeněk Vácha);
vnější změna č. 10/2019: 809 Sbírka oborové dokumentace – koupě části (Andrle František, zajistil Zdeněk Vácha);
vnější změna č. 11/2019: 906 Růzha František – koupě (Lustigová Petra; zajistil Jaromír Patočka);
vnější změna č. 12/2019: 809 Sbírka oborové dokumentace – koupě části (Lustigová Petra; zajistil Jaromír Patočka);
vnější změna č. 13/2019: 907 Hypský Eduard – koupě (Lustigová Petra; zajistila Romana Petrunčíková).

III. 1. c) Mimo výběru archiválií ve skartačním řízení i mimo ně nebyly v roce 2019 do evidence NAD zaevidovány žádné fondy a sbírky.

III. 2. Zpracování a inventarizace archiválií

V průběhu roku 2019 byla prováděna především průběžná inventarizační práce v rámci rozsáhlejších archivních souborů:

697 Sbírka průmyslových patentů (OON, 3,9 bm, zpracováno průběžně);
748 Sbírka technické dokumentace (Sbírka LA) (Patočka, cca 546 ks výkresů, 0,5 bm, zpracováváno průběžně);
749 Sbírka fotografií a negativů (Sbírka LA) (Patočka/Ulrich/Vácha, rekonstrukce původní pomůcky po poškození materiálu při povodni 2002, zkontrolováno cca 3300 ks, určeno zatím cca 1600 ks);
800 Sbírka fotografií (Lounová, 353 ks);
809 Sbírka oborové dokumentace (Vácha, 10 bm, zpracováváno průběžně);
898 Závody přesného strojírenství Zlín (Vácha 0,6 bm, zpracováváno průběžně);

III. 2. 1. ELZA

Na základě požadavku OAS MVČR (čj. MV-10958-1/AS- ze dne 23. 1. 2017) byl vypracován Harmonogram implementace software pro tvorbu archivních pomůcek dle nových Základních pravidel. Harmonogram byl vypracován na základě certifikované Metodiky implementace pořadacího software ELZA v paměťových institucích. Fáze A a B proběhly z dílčí části již v roce 2018. Vzhledem k tomu, že ELZA byla v roce 2019 prozatím testována pouze vedoucím Archivu NTM (v rámci jeho činnosti v širší komisi projektu TAČR TB0200MV026 Vývoj software pro popis archiválií na základě Základních pravidel pro zpracování archiválií metodou PCP (ELZA), je fáze C (provoz a další rozvoj) předpokládána až na rok

2020 a další. Důraz byl i v roce 2019 kladen na přípravu fáze D (migrace dat), kde se jedná o konverzi cca 260 pomůcek vyhotovených v jiném pořádacím software. Elza byla v Archivu NTM instalována postupně od verze 1.0.0 do verze 1.2.2. Vedoucí Archivu NTM se účastnil školení „Základní pravidla na software Elza“, konaném 23.-24. 9. 2019 na OASSS MVČR v Praze.

III. 3. Využívání archiválií, badatelské služby

V průběhu roku 2019 badatelna archivu nadále zajišťovala badatelské služby pro dvě oddělení, Archiv NTM a Archiv architektury při Muzeu architektury a stavitelství (MAS). Stejně jako v předchozím roce i v roce 2019 byla archivní badatelna otevřena pro veřejnost dva dny v týdnu (úterý a středa, 9:00 – 17:00). V době od února do července včetně byla badatelna pro Archiv NTM z provozních důvodů uzavřena, vyřizovány byly pouze badatelské dotazy.

V rámci Archivu NTM bylo v roce 2019 zaznamenáno celkem 95 návštěv (z toho 10 návštěv pracovníků NTM) 65 badatelů (z toho 7 pracovníků NTM). Ke studiu bylo předloženo 636 manipulačních jednotek či souborů ze 60 archivních souborů (z toho 4 položky pouze v digitální podobě). Na přípravě materiálu badatelům a badatelkám se podílely všechny pracovnice a všichni pracovníci archivu. Celkem bylo zodpovězeno 133 dotazů týkajících se archivních fondů a sbírek.

V rámci MAS bylo zaznamenáno celkem 178 návštěv 76 badatelů. Ke studiu bylo předloženo 1796 manipulačních jednotek, obsahujících 25978 jednotlivin, ze 129 archivních souborů (z toho 197 pouze v digitální podobě). Na přípravě materiálu badatelům a badatelkám se podíleli oba pracovníci archivního pracoviště MAS. Celkem bylo zodpovězeno 86 dotazů týkajících se archivních fondů a sbírek.

V programu státních kontrol OASSS MVČR dle § 71, odst. 1, písm. a) zákona č. 499/2004 Sb. se v roce 2019 ocitl i Archiv NTM. Na základě oznámení z 15. 3. 2019 (čj. MV-40866-1/AS-2019) byla dne 10. 5. 2019 vykonána kontrola dle zákona, zaměřená na dodržování platné legislativy (§ 34-36, 40 a 61 zk. č. 499/2004 Sb., vyhlášky č. 645/2004 Sb.) při archivním provozu. Výsledky kontroly byly shrnuty do protokolu ze dne 3. 6. 2019 (čj. MV-40866-4/AS-2019).

IV. Stav archiválií

Z celkového počtu 603 archivních souborů, které Archiv NTM vede v základní evidenci NAD, je 260 (43,11%) archivních souborů nepoškozeno a 341 (56,89%) archivních souborů poškozeno (především:

voda, tj. povodeň 2002 (205/33,66%), trhliny a přelomení (117/19,21%, křehkost a lámavost (106/17,40%) či prach (91/14,94%)).

V roce 2019 byla zajištěna desinfekce cca 1,5 bm archiválií v kartonech a krabicích.

V průběhu roku 2019 byly do nových archivních obalů přebaleny archiválie v kartonech, resp. filmových krabicích v souhrnné metráži cca 23 bm.

Během roku 2019 bylo digitalizováno 3897 jednotlivin z 32 archivních souborů. Všechny digitální kopie mají statut kopií studijních. V rámci digitalizace se pokračovalo s průběžnou digitalizací materiálů ze Sbírký fotografií: jednalo se především o část negativů „1“ a „2“ a vybrané soubory pozitivů a fotoalba. Zároveň se pokračovalo v digitalizaci vybraných souborů i jednotlivin ze Sbírký grafiky.

Potřebná metadata pro digitalizované archiválie připravovali příslušní správci archivních souborů, administrativní úkony spojené s uhrazením poplatků za digitalizované archiválie a jejich následné předání badatelům zajišťovala pracovnice badatelný PhDr. Adriana Šmejkalová PhD., resp. po jejím odchodu nový pracovník badatelný Martin Ulrich. Případné publikování příslušných digitálních kopií archiválií bylo ošetřeno smluvně. V roce 2019 bylo realizováno celkem 8 smluv o užití reprodukcí archiválií, jejichž vyhotovení zajišťoval vedoucí archivu.

V. Konzervace a restaurování archiválií

V průběhu roku 2019 byla ve spolupráci s restaurátorským pracovištěm prováděna kontinuální očista negativů a diapozitivů evidovaných ve Sbírci fotografií (NAD 800). Očištění a přebalení do nekyselého obalového materiálu pokračovalo u negativů „2“, z nichž bylo očištěno a přebaleno 3814 kusů. Ve druhé polovině roku se započalo s očistou a přebalením diapozitivů, z nichž bylo do konce dokončeno cca 300 kusů.

Dále byla provedena očista a ambulantní oprava technických výkresů lokomotivy ČSD 464.0 a 464.1 z archivního souboru Siemens Kolejová vozidla, s.r.o. (NAD 828), a to za účelem jejich digitalizace nezbytně nutné pro opravu příslušné lokomotivy – celkem 15 kusů. Za účelem digitalizace bylo dále restaurováno 14 kusů technických výkresů letadla Avia 122 z archivního souboru Sbírká technické dokumentace (NAD 748). S ohledem na velmi špatný fyzický stav těchto technický výkresů (byly postiženy povodní 2002) a jejich historickou hodnotu, bylo rozhodnuto, že po naskenování budou dlouhodobě uloženy v archivním

depozitáři ve speciálně navržené archivní krabici a nebudou až na velmi výjimečné případy půjčovány badatelům.

Těm budou v případě zájmu předkládány pouze digitální kopie příslušných výkresů.

V ostatních případech byly konzervátorské a restaurátorské zásahy prováděny pouze u jednotlivin (částečně i externě).

VI. Odborné aktivity Archivu NTM

VI. 1. Prezentační činnost

VI. 1. a) Podíl Archivu NTM na výstavách a expozicích NTM:

Všichni pracovníci archivu – rešeršní činnost, spolupráce při skenování a tvorbě metadat pro výstavy: Technika v diktaturách (23. 10. 2019 - 28. 6. 2020), Statika hrou – nová stálá expozice CSD Plasy (od 28. 6. 2019)

Archiv NTM se prezentoval na vlastních webových stránkách <http://www.ntm.cz/archiv-knihovna/archiv-ntm>.

VI. 2. Účast na výzkumných a přednáškových akcích

VI. 2. a) Přednášky:

V roce 2019 žádné přednáškové počiny.

VI. 2. b) Granty a výzkumné projekty:

Patočka Jaromír – Vácha Zdeněk: účast na projektu *České století motorismu*, program NAKI MK ČR DG18P02OVV051;

Petrunkčiková Romana: účast na projektu *Tradiční městské stavitelství a stavební řemesla na přelomu 19. a 20. století*, program NAKI MK ČR DG18P02OVV038.

VI. 3. Bibliografie pracovníků

V roce 2019 žádné publikační počiny.

VI. 4. Práce v interních orgánech NTM

Vácha Zdeněk – Redakční rada NTM, Rada pro sbírkotvornou činnost NTM

VI. 5. Pedagogická činnost pracovníků, exkurze

V roce 2019 nebyla v ANTM realizována žádná studentská praxe, resp. žádná exkurze.

VI. 6. Členství ve vědeckých a kulturních institucích, organizacích apod.

Vácha Zdeněk: člen skupiny specializovaných archivů v České archivní společnosti;

Vácha Zdeněk: člen Pracovní skupiny ASMVČR k zpřístupňování archiválií, ceníku a ePodání;

Vácha Zdeněk: člen širší komise projektu TAČR TB0200MV026 Vývoj software pro popis archiválií na základě Základních pravidel pro zpracování archiválií metodou PCP (ELZA);

Vácha Zdeněk: člen skupiny autorů Slovníku současné archivní terminologie (hesla pro oblast technické dokumentace).

VII. Ostatní činnost pracovníků archivu

Po celý rok 2019 byli archiváři Zdeněk Vácha a Romana Petrunčíková plně vytíženi úkoly spojenými s implementací elektronické spisové služby v NTM, včetně souvisejících modulů, a přípravou integrace elektronické spisové služby s dalšími informačními systémy. Průběžně řešili nově vyvstalé situace a v rámci pilotního provozu intenzivně komunikovali s dodavatelskou firmou. Zároveň jako lokální administrátoři řešili běžné provozní otázky, průběžně zaškolovali uživatele a účastnili se sezení pracovních skupin, jejichž cílem bylo zohlednit poznatky ze zavedení nových systémů ve stávajících pracovních postupech, a připravit případnou novelizaci příslušných interních předpisů. Dále shromažďovali podněty od uživatelů na vylepšení funkčnosti elektronické spisové služby a jednotlivých navazujících modulů (Vůči dodavateli vystupovali jako kontrolori závazků obsažených ve smlouvě. Při snaze zvýšit kvalifikaci pracovníků v této oblasti byli proškoleni Romana Petrunčíková (Spisová služba pro praxi, 14.6. 2019) a Martin Ulrich (Document Management Conference 2019 – Důvěryhodnost el. dokumentů, 16. 5. 2019). Dokončení integrace elektronické spisové služby s dalšími informačními systémy se předpokládá v druhé polovině roku 2020.

V rámci řešení delimitace nepotřebných knih z původní archivní knihovny byla řešen převod části vybraných knih do SOKA Tachov, smlouva bude podepsána v roce 2020. Připravuje se oslovení dalších institucí.

PhDr. Zdeněk Vácha, vedoucí Archivu Národního technického muzea
dne 14. 2. 2020